

Årsplan 2016

MILJØPUNKT
ØSTERBRO

INDHOLD

Læsevejledning	3
Fornemmelse for mad	3
Workshops, foredrag og mindre projekter – formidling af bæredygtig livsstil	6
Budget 2016	8
Kalender 2016	10
Bilag: Strategiplan 2015-2018	

Miljøpunkt Østerbro Årsplan 2016 - samt budget

Dette er årsplanen for Miljøpunkt Østerbros aktiviteter i 2016 for så vidt angår de midler Miljøpunkt modtager fra Østerbro Lokaludvalg, samt tilhørende budget. Årsplanen tager afsæt i Strategiplanen 2015-2018.

Læsevejledning

Først er der en kort beskrivelse af projektet. Derefter følger et skema, som viser formål, konkrete aktiviteter og succeskriterier for projektet. Disse succeskriterier vil der blive målt på i årsberetningen for 2016.

Sidst følger et budget, som viser disponering af drifts- og aktivitetsmidler. Budgettet er derfor delt op i driftsmidler og aktivitetsmidler. Midlerne fra Østerbro Lokaludvalg giver Miljøpunkt Østerbro et godt grundlag for at fundraise hos andre parter.

Læs mere om fundraising i Miljøpunkt Østerbros strategiplan for 2015-2018.

Fornemmelse for mad

Det årlige madspild i DK er på 540.000 ton – over halvdelen kommer fra private hjem. Det vil Miljøpunkt Østerbro gøre noget ved og uddanne skolebørn på Østerbro til at undgå madspild. Derfor har Miljøpunkt Østerbro i 2014 udviklet et undervisningsforløb, der sætter madspild på skoleskemaet. Projektet er blevet en stor succes og der har været, og er fortsat, en overvældende efterspørgsel i 2015 og 2016 fra Østerbros skoler, for at være med i forløbet. Miljøpunkt har optimeret projektet i løbet af 2015 og madspildsprojektet hedder nu "Fornemmelse for mad".

Undervisningsforløbet indeholder praktiske opgaver, hvor der smages og laves mad, diskuteres madspild og ressourcespild. Der bliver set på datomærkning og der bliver arrangeret ture til de lokale supermarkeder for at eleverne kan se, hvad der sker, når varerne nærmer sig udløbsdatoen.

Eleverne får derudover til opgave at lave mad af tilfældige overskudsvarer fra det lokale supermarked. De skal tænke kreativt og lære, hvorfor vi skal undgå madspild. Der diskuteres madspild lokalt og ud fra et globalt perspektiv.

Der vises film om mad og ressourcetilstand, snakkes om fattigdom og kigges på det økologiske fodaftryk.

Medarbejdere fra Miljøpunkt har i 2015 undervist over 550 børn på Østerbros skoler og efterspørgslen fra Østerbros skoler er fortsat overvældende og konstant. Projektet kører godt. Der er dog brug for løbende at udvikle og evaluere projektet, og fortsat optimering af undervisningsforløbet. Vi er nået dertil, hvor det er nødvendigt at undersøge om det er muligt at dokumentere virkningerne af vores indsats. Vi skal i gang med at måle på effekten. Desuden er der et stort potentiale i det samarbejde, der er opstået med det lokale erhvervsliv. De supermarkeder, der er med i projektet, har sat madspild på dagsordenen og vil gerne samarbejde mere med Miljøpunkt.

Vi er desuden begyndt at få kontakt med lokale børnehaver, der også gerne vil tage del i undervisningen. Vi har derfor afprøvet og tilpasset et forløb til børnehavebørn. Der er potentiale for at udbrede forløbet til denne målgruppe og det giver i øvrigt god sammenhæng til vores lånehøns, som er meget populære blandt børneinstitutionerne på

Østerbro.

I 2016 vil vi gerne tilbyde "Fornemmelse for mad" til voksne på Østerbro. Det vil ske ved, at vi afholder en række workshops for voksne og de skal bl.a. besøge de lokale supermarkeder.

Budgettet for 2016 tager højde for overstående, dels den fortsatte store efterspørgsel fra Østerbro skoler og det tætte samarbejde med det lokale erhvervsliv, og dels nødvendigheden af at evaluere og udvikle/afprøve målemetoder til projektet. Idet vi har god kontakt med skolerne, giver det mening også at forsøge at inspirere til andre samarbejdsemner. F.eks. om byttemarkeder, affaldshåndtering mm.

"Fornemmelse for mad" fylder derfor en stor del af budgettet, da projektets aktiviteter kræver mange medarbejdertimer at gennemføre.

Budget: 450.000 kr.

Fornemmelse for mad

Formål	Aktivitet/Leverance	Succeskriterier
<p>At uddanne skolebørn på Østerbro til at undgå madspild (se strategiplanen).</p> <p>Eleverne skal opnå en forståelse for de lokale og globale sammenhænge af madforbrug og madspild og de skal reflektere over deres eget forhold til mad (læringsmål).</p> <p>At begynde arbejdet med madspild i børnehavehøjde</p> <p>Fornemmelse for mad for voksne</p> <p>Dokumentere og begynde at måle på effekterne. (Der vil være en vis usikkerhed på svarprocenten, idet børnene selv overbringer spørgeskemaet til forældrene.)</p> <p>At udbrede kendskabet til madspild, projektet og samarbejdet med de lokale partnere.</p> <p>At gøre Østerbro, Østerbro Lokaludvalg og Miljøpunkt Østerbro kendte for at arbejde aktivt mod madspild i samarbejde med forskellige lokale aktører.</p>	<p>Undervisningsforløb i mellemtrinet og udskolingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det Økologiske Fodaftryk • Madspild i detailhandlen og virksomhedsbesøg i lokale supermarkeder • Fornemmelse for mad. Lave mad af overskudsvarer fra lokale butikker <p>Lave sanseworkshops med børnehavebørn. Madspild, høns etc.</p> <p>Workshops for voksne, besøge lokalt supermarked, diskussion og debat</p> <p>Projektoptimering. Udvikle et spørgeskema til forældre til de elever, der har været med i forløbet. De skal svare på en række spørgsmål omkring indkøb, madlavning, madspild og i hvilken grad deres børn har bragt viden med hjem.</p> <p>Udvikle et spørgeskema til supermarkederne/de erhvervsdrivende. De skal svare på en række spørgsmål for at belyse om de har ændret adfærd før og efter de er kommet med vores projekt.</p> <p>Events i bydelen med fokus på madspild F. eks at børnene laver mad af overskudsvarer fra lokale supermarkeder, sammen med en kok, og inviterer borgere på Østerbro på smagsprøver.</p> <p>Kommunikation af projektet, evalueringen samt formidling om madspild, ressourcspild m.m. Samarbejdet med det lokale erhvervsliv, samarbejdet mellem skolerne og supermarkederne etc.</p> <p>– evt. udarbejde et forslag til folder, der i børnehøjde fortæller om Miljøpunkt og Østerbro Lokaludvalg. Den uddeles til de børn vi underviser i forbindelse med "Fornemmelse for mad"</p>	<p>Undervisningsforløb i mindst 10 skoleklasser på Østerbro i 2016.</p> <p>Mindst 5 børnegrupper fra børneinstitutioner på Østerbro har gennemgået sanseworkshop.</p> <p>Mindst 4 workshops</p> <p>Udsende spørgsmål til samtlige forældre. Succeskriteriet er, at mindst 10 % svarer tilbage. Det skal bruges til at kunne dokumentere om der er en effekt.</p> <p>Udsende spørgeskema til alle de supermarkeder/forretningsdrivende, der er med i projektet. Succes-kriteriet for svarprocent: mindst 90 %</p> <p>2-3 events i bydelen.</p> <p>Mindst 3 artikler i lokalavis, omtale på hjemmeside, nyhedsbreve og facebook. Målrettet presseindsats mod nationale medier.</p> <p>Arbejde videre med muligheden for en fælles folder til eleverne.</p>

Workshops, foredrag og mindre projekter – formidling af bæredygtig livsstil

Miljøpunkt Østerbro har en særlig viden inden for forskellige miljøfaglige områder. Derfor er det en vigtig del af Miljøpunkt Østerbros arbejde at videregive denne viden til borgere og andre interesserede på Østerbro.

For at kunne påvirke borgerne i en mere bæredygtig retning, er det nødvendigt at vise eksempler på, hvad det er der skal til, hvis man gerne vil leve mere bæredygtigt. Derfor afholder Miljøpunkt løbende foredrag, oplæg eller workshops for borgere om sundhed, natur, klimatilpasning, og en bæredygtig livsstil. Det kan være emner, der vejleder i hjælp til selvhjælp, f. eks en workshop i hvordan man dyrker sine egne afgrøder i byen, eller informationsarrangementer om fordelene ved at energirenovere sin bolig. Det kan være offentlige arrangementer eller mindre oplæg i boligforeninger, eller det kan være guidede ture rundt på Østerbro.

I 2016 vil Miljøpunkt Østerbro fortsat have fokus på at afholde workshop for borgerne i samarbejde med forskellige aktører på Østerbro. Det skal være workshops, der viser aktiviteter, som borgerne selv kan igangsætte efterfølgende.

Eksempler på workshops:

- Plant din egen urtehave, evt. samarbejde med KW3 eller andre aktører
- Hvordan udnytter du bedst dine råvarer
- Høst i byen – spis din by

Miljøpunkt Østerbro har etableret forskellige lånetilbud til borgerne på Østerbro, f. eks. ladcykler, en energikuffert og senest lånehøns. Lånehøns går ud på, at borgerne kan prøve at have høns i 3 måneder, for at se om det er noget for dem. Hønsene rejser fra baggård til baggård og et udlån varer typisk 3 måneder. Høns er vigtige i formidlingen af en bæredygtig livsstil og ressourcer. Hønsene er populære og der er etableret en venteliste. Konceptet om lånehønsene er udviklet i et samarbejde med Østerbro Lokaludvalg, og har vist sig at indebære konkrete arbejdsopgaver, der skal afsættes medarbejderressourcer til.

Miljøpunkt Østerbro vil gerne støtte op om og deltage i Københavns Kommunes aktiviteter i forbindelse med mindre miljøaktiviteter. Der har de tidligere år være aftalt aktiviteter indenfor Københavns kommunes miljøfestival. Der er derfor afsat medarbejderressourcer til at planlægge mindre aktiviteter i samarbejde med lokaludvalget i lighed med niveauet i de tidligere miljøfestivaler.

Budget: 92.000 kr.

Formidling af bæredygtig livsstil

Formål	Aktivitet/Leverance	Succeskriterier
At påvirke borgerne i en mere bæredygtig retning og give gode eksempler på en mere bæredygtig livsstil	Afholde workshops i samarbejde med andre lokale partnere Udlåne lånehøns, cykel, klimakuffert m.m. Miljørådgivning af Østerbros borgere Kommunikation af lånehøns	Afholdelse af mindst 6 workshops/oplæg/foredrag At lånehønsene hele tiden er udlånt og ordningen kører
At sætte fokus på et særligt miljøemne i København og støtte op om Kommunens miljøpolitik	Aktivitet i samarbejde med Østerbro Lokaludvalg med fokus på miljø	Afholdelse af et arrangement med fokus på Østerbro (a la miljøfestival) i samarbejde med Østerbro Lokaludvalg

Budget for 2016

Indtægtspost	2016
Driftsstilskud fra Østerbro Lokaludvalg	658.000
Projektmidler fra Østerbro Lokaludvalg	542.000
I alt indtægter	1.200.000

Udgiftspost - Driftstilskud	Budget 2016
Administration, centerledelse, bestyrelsesarbejde, planlægning, budget, regnskab, strategi, koordineringsmøder, nye samarbejds- muligheder, overordnet projektkoordinering, kommunikations-planlægning, personaleledelse, fundraising, m.v.	350.000
Revision og bogholderi	65.000
Husleje	100.000
Kontorhold, efteruddannelse, IT support, IT og telefoni, forsikringer, økonomisystem, drift af hjemmeside m.v.	143.000
Udgifter i alt	658.000

Aktivitetsmidler	Budget 2016
<p>FORNEMMELSE FOR MAD – se detaljer i skema Projektledelse, projektkoordinering, projektudvikling, evalueringsplanlægning Fortsat undervisning på Østerbro Effektmåling Udvidelse af netværk med erhvervsdrivende Projektudvikling - nye samarbejds muligheder Afholdelse af events i bydelen m.v. Fornemmelse for mad for voksne/børnehaver Kommunikation og formidling</p>	<p>450.000</p>
<p>ANDRE BORGANDRE BORGERRETTEDE MILJØPROJEKTER – se detaljer i skema</p> <p>Udlån, lånehøns m.v.</p> <p>Miljørådgivning, afholdelse af workshops el. lignende, i samarbejde med lokale aktører, f.eks ØsterGro, Klimakvarter, KW3, m.fl. Guidede ture for Østerbro borgere i bydelen, om f. eks. urban greening, urban farming, klimaløsninger, natur, bæredygtig livsstil m.m.</p> <p>Afholdelse af et arrangement i bydelen i samarbejde med Østerbro Lokaludvalg, på niveau med Miljøfestival fra tidligere år</p>	<p>35.000</p> <p>42.000</p> <p>15.000</p>
<p>Udgifter i alt</p>	<p>542.000</p>

Kalender 2016

Januar	Februar	Marts	April
<p>MADSPILD på skoler</p> <p>Besøg hos LOKALE SUPERMARKEDER for at lære om madspild</p>	<p>Madspild på skoler</p> <p>BARSELSCAFE - Det gode legetøj</p>	<p>TEMAUGE – Mit Østerbro på Vibehus Skole (Madspild)</p>	<p>WORKSHOP for voksne</p> <p>Madspild på skoler</p> <p>Åbent hus i Miljøpunkt Østerbro Nordisk Byttedag, BYTTEMARKED</p>
Maj	Juni	Juli	August
<p>WORKSHOP for voksne i samarbejde med lokalt supermarked, (Fornemmelse for mad)</p> <p>Guidet tur i Klimakvarter Barselscafé - Indeklima Madspild på skoler</p>	<p>Madspild på skoler</p> <p>FLAGERMUSTUR i Fælledparken</p> <p>Planteworkshop i samarbejde med lokale aktører</p>	<p>Ferie – husk den SVANEMÆRKEDE solcreme</p>	<p>FLAGERMUSTUR i Fælledparken</p> <p>Event med madspildsbørn i bydelen i samarbejde med lokale aktører</p>
September	Oktober	November	December
<p>PARK(ing) DAY</p> <p>Madspild på skoler</p>	<p>Madspild på skoler</p> <p>Oplæg/guidet tur/workshop</p>	<p>Madspild på skoler</p> <p>Oplæg/guidet tur/workshop</p>	<p>Madspild på skoler</p> <p>Fokus på bæredygtig jul</p>

Bestyrelsen for Miljøpunkt Østerbro

Dato:

Hanne Melnik, formand, medlem af forretningsudvalg

Silje Aniella Auresø, næstformand, medlem af forretningsudvalg

Jens Peter Mortensen, medlem af forretningsudvalg

Mette Anneli Rasmussen

Janne Foghmar

Annagrethe Ottovar

Mette Mertz

Kenneth Falch Hennings

Gert Poder

Miljøpunkt Østerbro

Strategiplan for 2015-2018

- opdateret til årsplan 2016

MILJØPUNKT
AGENDA 21 · FOR ET BÆREDYGTIGT KBH

ØSTERBRO

Vision

Miljøpunkt Østerbros vision er, at bydelen bliver bæredygtig. Vores projekter i bydelen danner skole for bæredygtighedsprojekter i en storby som København.

Mission

Miljøpunkt Østerbros mission er at bevidstgøre, engagere og inspirere borgere, virksomheder og foreninger til at ændre adfærd mod en mere bæredygtig livsstil.

De vigtigste samarbejdspartnere er Østerbro Lokaludvalg, borgere, foreninger, institutioner, erhverv på Østerbro, samt Københavns Kommune. Dernæst kommer lokale, nationale og internationale medier, samt danske og internationale vidensinstitutioner.

Organisering

Miljøpunkt Østerbro er en selvejende fond med egen bestyrelse, og er finansieret med driftsmidler fra Østerbro Lokaludvalg. Der er ansat en centerleder, som referer til bestyrelsen. Derudover er der alt efter finansiering, ansat et antal projektledere og studentermedarbejdere.

Miljøpunkt Østerbro rådgiver borgere,

institutioner, boligforeninger m.fl. om bæredygtighed og resourceansvarlighed generelt.

Det gøres via informationsarrangementer, foredrag, møder og workshops. Derudover udgiver Miljøpunkt Østerbro relevant inspirationsmateriale og håndterer borgerhenvendelser om forskellige miljøspørgsmål indenfor kemi, energibesparelser, miljø og resourcehåndtering.

Miljøpunkt Østerbro opererer med en projektorienteret arbejdsform, hvor vi enten er projektleder eller projektdeltager i samarbejde med eksterne samarbejdspartnere – borgere, virksomheder, institutioner. Vi udvikler projekter hele vejen fra idé til gennemførelse og arbejder kontinuerligt med formidling og information.

Miljøpunkt Østerbro arbejder strategisk med netværksopbygning, da det er en præmis for at mange af projekterne skal lykkes. Vi faciliterer borgere og andre interesserede i selv at danne netværk. Miljøpunktet Østerbro arbejder tæt sammen med de andre Miljøpunkter i København.

Medarbejderne i Miljøpunkt Østerbro skal være kvalificerede til at kunne fastholde overblikket, kommunikere og på væsentlig måde at bidrage til nytænkning og udvikling. Vi skal fortsat kunne tilbyde borgerne på Østerbro tidssvarende og relevant information om miljøfaglige forhold og mulige løsninger på lokale og globale miljøudfordringer. Derfor prioriteres medarbejdernes efteruddannelse og deltagelse i konferencer og kurser.

Økonomi

Miljøpunkt Østerbro modtager hvert år et driftstilskud fra Østerbro Lokaludvalg, som består af basismidler og faste projektmidler. Disse midler sikrer en grunddrift for Miljøpunkt Østerbro. Se årsplanen for beskrivelse af projekter og aktiviteter.

At sikre store, længerevarende og effektfulde projekter kræver projekttilskud udover det beløb, Østerbro Lokaludvalg bevilger årligt. Tilskuddet fra Østerbro Lokaludvalg er grundlag for, at der lægges tid ind i årsplanerne til at formulere ansøgninger om projektstøtte fra fonde, m.fl.

4 års perspektiv 2015-2018

Miljøpunkt Østerbro arbejder for et bæredygtigt Østerbro. Det overordnede tema for Miljøpunkt Østerbros arbejde de næste 4 år er at arbejde for at Østerbro bliver en grøn og klimavenlig bydel.

Under dette tema ligger der forskellige projekter, som vil blive beskrevet i det følgende. Midtvejs i det 4 årlige perspektiv vil vi gennemgå vores projekter og se om vi følger vores strategi og planer. Projekter ændrer sig undervej. Nogle falder fra og andre kommer til. Derfor er det vigtigt hele tiden at justere projekterne, så de giver bedst mening i forhold til omverden.

Nedenfor er beskrevet de vigtigste projekter. Erfaringen er dog, at der udover disse projekter altid opstår mindre midlertidige projekter, som det giver mening at gennemføre. Disse projekter er ikke beskrevet i strategiplanen, men i de enkelte årsplaner og årsberetninger,

som vil følge fra 2015-2018.

Børn og madspild 2015-2018

Det årlige madspild i DK er på 540.000 ton – over halvdelen kommer fra private hjem. Det vil Miljøpunkt gøre noget ved og uddanne skolebørn på Østerbro til at undgå madspild. Derfor har Miljøpunkt i 2014 udviklet et undervisningsforløb, der sætter madspild på skoleskemaet på Østerbros skoler.

Undervisningsforløbet indeholder praktiske opgaver, hvor der smages og laves mad, diskuteres madspild og ressourcepild, og hvor eleverne undersøger, hvad der er i deres eget køleskab. Der er ture til de lokale supermarkeder for at se, hvad der sker, når varerne nærmer sig udløbsdatoen, samt besøg hos lokale fødevarerproduktioner. Eleverne skal lære at lave mad af tilfældige varer, tænke kreativt og

forstå hvorfor vi skal undgå madspild.

I 2015 vil Miljøpunkt Østerbro imødekomme den store efterspørgsel, der er fra skoleklasser på Østerbro for at få et 3 dages undervisningsforløb om madspild. Derudover skal der findes flere samarbejdspartnere og projektet skal optimeres, videreudvikles og der skal udvikles undervisningsmateriale.

I løbet af 2016 og 2017 skal undervisningen fortsætte. Der skal udvikles yderligere, så projektet også omfatter og involverer andre målgrupper på Østerbro f. eks plejecentre, børneinstitutioner, kulturcentre m.v. I 2018 er målet, at Børn og Madspild på Østerbro et så stort og kendt et projekt, at projektet fremover er gået i drift.

Klimaet og borgerne 2015-2018

Klimaet er under forandring. Vi kan se frem til flere kraftige regnskyl som dem, København har oplevet de senere år. Regnskyl med så store mængder vand, at kloakkerne ikke kan følge med, og Østerbros borgere får oversvømmede kældre. Der er god grund til at arbejde med klimatilpasning, og gerne på en intelligent og sjov måde, der gør bydelen grønnere, giver borgerne lyst til at tage ansvar for klimaet og samtidigt løse nogle af de udfordringer, vi står overfor.

Miljøpunkt Østerbro ønsker at sætte fokus på de problemstillinger, der er i forbindelse med kommende klimaudfordringer, samt de løsninger borgerne selv kan udføre for at tilpasse sig fremtidens klima.

Miljøpunkt Østerbro har de sidste par år været involveret i flere projekter i klimakvarter og vil gerne udbrede de erfaringer, der er opnået i denne del af bydelen til resten af Østerbro. Derfor vil Miljøpunkt Østerbro opstarte et projekt, der helt konkret går ud på at tilbyde boligforeningerne og borgerne "pakkelsninger" og "how to do" guides til,

hvad de selv kan gøre for at klimatilpasse deres gård eller område.

Projektet skal forberedes i 2015, hvor der skal findes samarbejdspartnere, søges fonde og formuleres projekter. I 2016 skal der ligeledes søges fonde og opstartes projekter. I 2017 skal projekter implementeres og i 2018 er målet, at der er udført et antal projekter over hele Østerbro.

Miljørådgivning 2015-2018

Miljøpunkt Østerbro har en særlig viden indenfor forskellige miljøfaglige områder. Derfor er det en vigtig del af Miljøpunkt Østerbros arbejde, at videregive denne viden til borgere og andre interesserede på Østerbro. Det gøres allerede via foredrag, oplæg, guidede ture og workshops. Derfor skal Miljøpunkt Østerbros medarbejdere hele tiden optimere relevant viden til fordel for borgere på Østerbro.

Miljøpunkt vil i 2015 tilbyde forskellige workshops og oplæg som inspirerer til en mere bæredygtig adfærd. I 2016, 2017 og 2018 fortsætter arbejdet med formidlingen og Miljøpunkt Østerbros medarbejdere videreuddannes løbende så viden tilpasses

den efterspørgsel, der kommer fra Miljøpunkt Østerbros brugere.

Se årsplan 2015 for de konkrete projekter med formål og succeskriterier i 2015.

